

Dan Fesperman

De wapenhandelaar van Berlijn

Vertaald door
Ed van Eeden

Anthos|Amsterdam

I

‘Het grootste gevaar van geschiedenis,’ had Nat Turnbull ooit tegen zijn vrouw gezegd, ‘is dat als je te veel tijd besteedt aan terugkijken, je de verkeerde kant op kijkt als de machten van het hier en nu aan komen rollen om je te verpletteren.’

Alsof ze dat wilde bewijzen, vroeg zijn vrouw de week daarna echtscheiding aan, wat voor Nat een volslagen verrassing was.

Vijf jaar later keek hij weer de verkeerde kant op, om in deze beeldspraak te blijven, toen twee telefoontjes hem dringend terughaalden naar de gevaren van het heden. Op dat moment sliep hij drie verdiepingen onder de grond achter zijn bureau tussen de boekenstellingen van de universiteitsbibliotheek. Misschien een ongewone plek voor het begin van een avontuur dat levens kon kosten, maar Nat had geleerd dat met een soort ironie te waarderen.

Het eerste telefoontje kwam net nadat een nachtmerrie over een ander tijdperk door zijn hersenen had gespoekt. Zijn mobiel trilde hem wakker, kronkelde als een kikker in zijn broekzak. Toen hij zijn ogen opendeed, was het pikkedonker en Nat realiseerde zich dat hij door sluitingstijd heen moest hebben geslapen. Dat was niet voor het eerst. Voor dit soort noodgevallen had hij een zaklantaarn liggen, maar die was onvindbaar. Hij hoefde ook niet te proberen de lamp aan te doen. De bewakingsdienst zou inmiddels de elektriciteit al hebben afgesloten. Bibliotheekbudgetten waren niet meer wat ze waren geweest op de Wightman-universiteit.

Zijn mobiel trilde weer toen hij zijn hand in zijn zak stak. Hij was in de war, nog niet echt wakker en probeerde zo snel mogelijk bij zijn positieven te komen. Hoe laat was het? Welke dag? Welke eeuw? Verplichte vragen bij zijn soort werk. Nat was hoogleraar ge-

schiedenis. Specialiteit: het moderne Duitsland. Op Wightman bestreek dat de periode vanaf de Weimar-republiek van 1919 tot heden, en hoewel Nat dol was op de zwierigheid en grandeur van het hele tijdperk twijfelde vriend noch vijand aan zijn ware roeping: hij werd achtervolgd door de lange schaduwen van het Derde Rijk, net als de Hitler-gekke lui op History Channel. In Nats schatzoektochten stond er nooit een X op de kaart. Wel een swastika of een stapel oude botten. Graven met het gevaar op besmetting.

Hij klapte zijn mobiel open en even gaf de blauwe glans hem een beetje hoop, tot hij het bellende nummer zag. Als Gordon Wolfe, ooit zijn leermeester en baas, hem om 1.04 uur 's ochtends belde, betekende dit dat Nat kon rekenen op een woedende tirade of een huilerige bekentenis. Allebei zouden ze geserveerd worden in een marinade van Franse cognac en Kentucky-bourbon. Hij nam op met een soort plankenkoorts.

‘Gordon?’

‘Nee, met Viv. Gordon zit in de gevangenis. Je moet meteen komen.’

‘Gevangenis? Wat is er gebeurd?’

‘Ze hebben hem meegenomen. Hem en wat archieven. Ze hebben alles meegenomen.’

‘Gordons archieven? *Allemaal*? Waar ben je, Viv?’

‘Blue Kettle Lake. Ons zomerhuis.’

De Adirondacks. Natuurlijk. Daar trok de oude minotaurus zich altijd terug als het verkeerd dreigde te lopen, en de laatste tijd was het onverdraaglijk geweest.

‘De politie sloeg hem in de boeien zodra we binnen waren. Ze dachten blijkbaar dat hij John Dillinger of zo was. Ze zeiden dat hij het had gestolen, dat hij alles had gestolen, wat lulkoek is.’

‘Wat gestolen, Viv? Rustig aan. Begin bij het begin.’

Inmiddels was ook het lichtje van de telefoon uitgegaan. Nat, de enige overlevende van de European Research Collection, zat wederom in het donker in studiecél C-19 op de kelderverdieping van de Hartsell-bibliotheek. Hij had vaak opgeschept dat hij er blindelings de weg wist. Vannacht zou hij dat kunnen bewijzen.

Zijn neus zou hem de goede richting kunnen wijzen – mufte le-

ren boekbanden, koud beton, de chemische lucht van opgerolde microfilms – een bouquet dat de reden zou kunnen zijn waarom hij daarnet over een soortgelijke plek aan de andere kant van de Atlantische Oceaan had gedroomd. Alleen waren alle boeken daar in het Duits geweest en stonden alle documenten vol georganiseerde horror, zodat je je er nooit prettig genoeg voelde om weg te dutten.

In zijn droom was het oorlog, die van een kwart eeuw voordat hij was geboren. Hij liep een smalle trap af terwijl de bommen boven zijn hoofd ontploften en hij was opgewonden, alsof hij op het punt stond om een belangrijke ontdekking te doen. Maar met iedere stap werd het licht zwakker, werd zijn angst groter en werd de grimmige realiteit duidelijker: hoe dichter hij bij zijn doel kwam, hoe groter het risico werd dat hij zou verdwalen of onder het puin begraven zou worden, voor eeuwig onvindbaar voor familie en vrienden.

Ongetwijfeld had zijn schuldgevoel er ook mee te maken. De afgelopen twintig jaar had zijn werk het grootste deel van het leven van Nat opgeslorpt. Het was ooit begonnen in zijn studietijd, toen een inspirerende professor, Gordon Wolfe, hem besmet had met een giftige stoot historische nieuwsgierigheid. Die besmetting had inmiddels het eerder genoemde huwelijk overleefd, en ook een aantal uitzichtloze affaires en een dochter die net haar tweede jaar op Wightman had afgerond. Vandaag was het de feestelijke dinsdag direct na de laatste examens en Karen zat waarschijnlijk met haar vrienden aan een lawaaijerige tafel een feestelijke kan bier weg te werken.

Nat had een eetafspraak afgezegd om naar de bibliotheek te kunnen. Toen had dat heel noodzakelijk geleken. Maar tot nog toe was een onverwacht dutje de enige vrucht die hij van zijn werk had geplukt. En nu had hij gehoord dat Gordon Wolfe in de staat New York in de gevangenis zat, waar de oude man blijkbaar zou blijven zitten tot Nat had gesproken met Gordons vrouw Viv, die op het randje van histerie verkeerde. Aan haar stem had hij kunnen horen dat dat al een tijdje duurde.

‘Het waren oude archieven,’ had Viv verteld. ‘Gordon zei dat ze daar waren neergelegd. Meer kon ik niet uit hem krijgen voor ze

hem meenamen. Ze sloegen hem met zijn hoofd tegen die klotepolitieauto. We hadden zelfs geen tijd gekregen om onze jassen uit te trekken. Toen we het licht aandeden, stond er een hele stapel dozen pal voor onze neus op de keukentafel. En toen kwam er ineens een hele zwik FBI-kerels uit de woonkamer.’

‘De FBI? Allemachtig. Wat voor archieven waren het?’

‘Geen idee. Iets uit de oorlog. Gordon weet dat wel. Ik kreeg het idee dat hij ze al eerder had gezien, maar nooit bij ons thuis.’

‘Twee dozen? Tien?’

‘Vier. Ze brachten ze naar de serre voor ik ze goed had kunnen zien en nu kan ik nergens meer in. Ik ben een gevangene in mijn eigen huis.’

‘Zaten er etiketten op? Andere opvallende dingen?’

‘Een paar stickers. Vraag het maar aan Gordon. Maar eerst moeten we hem eruit krijgen. Ze hebben nog geen borgtochtsom vastgesteld, maar dat regel ik wel. Ik wil dat je hier komt als hij voorgesteld wordt. We kunnen er samen naartoe rijden en de rechter vertellen dat het allemaal gelogen is.’

Tenzij het dat niet was. Of hij er nu in geluisd was of niet, waarom had Gordon Wolfe in vredesnaam op de leeftijd van vierentachtig een vermist archief in zijn zomerhuis in de heuvels? En zeker als dit *het* archief was, waar Gordon zijn hele leven al over liep te zeuren tegen zijn studenten en collega’s in zijn onbewaakte en alcoholische buien. Meer dan zestig jaar geleden was hij een van de weinige oorlogsdeskundigen geweest die zich over de paperassen had ontfermd. Destijds, vlak na het einde van de oorlog, waren die vier dozen informatie door vele handen gegaan, maar uiteindelijk waren ze ergens verdwenen tussen de Alpen in Zwitserland en de wolkenkrabbers in Manhattan.

Vanaf dat moment had Gordon naar deze verloren schat gezocht en zeker als hij weer een aanval van goudkoorts had, klonk hij als een oude goudzoeker bij het kampvuur. Hij had het onderwerp zelfs op zijn veel te late pensioneringsfeest aangesneden, een droevige bijeenkomst, zes jaar geleden, waar iedereen – behalve Gordon – niet wist wat hij moest zeggen, ontzet als men was over de manier waarop Wightman hem zo onelegant in het hokje ‘emeritus’ had

gestopt. Wat had Gordon destijds ook alweer gezegd toen hij daar stond te tieren? Drieste uitspraken, terwijl hij met zijn drankje zwaaide, als een kwade bokser met zijn vierkante hoofd naar voren, behoorlijk dronken en nog steeds stevig drinkend. Ineens wist Nat het weer: 'O, het is daar ergens, hoor. Niemand heeft het verbrand. Niemand heeft het gebombardeerd. Maar iemand heeft het wel meegenomen en ik wou dat ik wist wie dat was, want er staan geheimen in die je nergens anders zult vinden. Daar zitten geen blindgangers tussen. *Scherpe* munitie. Als je het vastpakt, kan het in je handen ontploffen. *Boem!*'

Waarop hij bourbon knoeide op de das van de assistent-decaan.

Gordons goudmijn was een archief van documenten uit de oorlog van een Amerikaans oss-station in Bern, Zwitserland, een af-luisterpost in een gevaarlijke, maar keurig neutrale zone. Pal op Hitlers drempel, zoals historici als Nat het noemden. Het stond onder leiding van Allen Dulles, de geniale, pijprokende casanova, die een paar jaar later een van de eerste directeuren van de CIA zou worden, wat hem de belangrijkste Koude Oorlog-bestrijder van het land maakte. De vermiste dozen bevatten natuurlijk maar een fractie van de omvangrijke dossiers die Dulles tijdens de oorlog aanlegde. En veel van zijn andere werk was zeer goed gedocumenteerd, nota bene grotendeels door de Duitse dubbelspion Fritz Kolbe, die geheime documenten uit het ministerie van Buitenlandse Zaken van de nazi's smokkelde door ze om zijn middel te plakken.

Uiteindelijk ging Gordon letterlijk per ongeluk voor de oss werken. Dulles kwam met de trein in Zwitserland aan, slechts een paar uur voor Vichy-Frankrijk eind 1941 de grenzen sloot. Afgesloten van zijn manschappen, flanste hij een staf in elkaar van geleende diplomaten, verdwaalde Amerikaanse bankiers en studenten, ontevreden uitgeweken Junkers, de vrouw van een Zwitserse bankier die een vroegere debutante uit Boston was – en die, heel voorspelbaar, zijn minnares werd – en Amerikaanse piloten wier bommenwerpers in Zwitserland een noodlanding hadden moeten maken.

Gordon was een van die gelande piloten, die praktisch meteen door Dulles was gerekruteerd vanwege zijn connecties in Duitsland. Hierdoor hoefde hij niet de rest van de oorlog in een Zwitsers

interneringskamp te zitten, hoewel hij naar eigen zeggen slechts een onbeduidende klerk was geweest die toespraken vertaalde en ervoor zorgde dat Dulles altijd was voorzien van paperclips. Gordon compenseerde het gebrek aan spionageglamour met huiveringwekkende verhalen over zijn missies als geschutskoepelkanonnier in een Flying Fortress tijdens bombardementen boven Duitsland. Om dat te benadrukken droeg hij een oud, leren vliegeniersjack en liep hij mank – het gevolg, zo vertelde hij, van afweergeschut en een slechte parachutelanding.

Dit beeld van de dappere-piloot-die-spion-en-klerk-en-geleerde-werd had tot zijn dood kunnen blijven bestaan, als er niet afgelopen week een sterk staaltje van ‘gotcha’-journalistiek was verschenen in de krant van de Wightman campus, de *Daily Wildcat*.

Het bleek dat Gordons B-17 helemaal niet was neergeschoten. Het vliegtuig had tijdens zijn laatste vlucht niet eens een bom laten vallen. Het had veel andere gevaarlijke missies gevolgen, maar Gordon was op zijn eerste vlucht een invaller van het allerlaatste moment geweest. Ergens tussen Engeland en het doel – de stad Regensburg – was de piloot verdwaald, kreeg brandstoftekort, zette koers naar de Alpen en kreeg het toestel in een Zwitsers weiland aan de grond, waar de ongedeerde bemanning onmiddellijk werd omringd door Heidi's en schapen. De *Wildcat* schreef dat Gordons manke been óf het gevolg was van een kinderziekte – dezelfde ziekte die hem ook uit de infanterie had gehouden – óf gewoon aanstellerij.

Hoewel Gordon met emeritaat was, was hij nog steeds zeer bekend op de campus, mede doordat hij iedere zomer een reeks openbare colleges gaf voor niet-studenten in de stad, gelardeerd met kleurrijke beschrijvingen van zijn heldendaden in de lucht. Maar deze zomer zouden er geen lezingen zijn en een boekcontract dat zijn professorale zwanenzang zou moeten worden, was al ingetrokken.

En volgens Viv kon aan de lijst van ontelingen nu ook nog deze arrestatie door federale agenten worden toegevoegd. Wie weet, misschien was hij wel schuldig. Want *als* hij die vermiste dozen had opgespoord, dan kon Nat zich heel goed voorstellen dat hij ze er-

gens verborgen had, in ieder geval voor een tijdje. En het was ook niet moeilijk om te bedenken hoe zijn oude makker dat zou goedpraten: babbelziek als hij was, zou hij zijn tijdelijke bezit beschouwen als ‘vindersloot’.

‘Dus je komt?’ hield Viv aan.

Nat zuchtte. Hij wilde eigenlijk tegen haar zeggen dat ze een advocaat moest bellen. Dan kon hij nog even slapen en de volgende ochtend ernaartoe rijden. Laat die oude klootzak maar een nachtje in de cel zitten, zeker na alles wat er tussen hen was voorgevallen. Maar Viv was hem een stap voor.

‘Ik mocht van Gordon geen advocaat bellen. Hij zei dat ik contact moest zoeken met jou. Dat was het laatste wat hij zei voor ze hem in die auto stopten: “Bel Nat. Die weet wat er moet gebeuren.”’

‘Sinds wanneer heeft Gordon verstand van dit soort dingen, Viv?’

‘Ik wéét het. Maar voor wat het waard is: hij was nuchter. Bijna, tenminste.’

‘We hebben elkaar in geen jaren gesproken, weet je. Tenzij je zijn nachtelijke telefoontjes meetelt.’

‘Dat weet ik ook. Het spijt me. Het spijt Gordon ook, als dat wat uitmaakt. En niet alleen omdat hij in de puree zit. Hij zei het de laatste tijd vaak.’

Ja hoor, natuurlijk. Maar ondanks zichzelf voelde Nat nog een beetje loyaliteit. Of misschien wilde hij nog altijd een goede indruk maken – als een ijverige student op zijn docent.

‘Oké, ik kom eraan.’

‘Bedankt, Nat. Dit zal ik nooit vergeten. En Gordon ook niet, dat weet ik zeker.’

Jawel, dat zou hij wel en waarschijnlijk al binnen een paar minuten. Maar dat had Nat al eerder meegemaakt. Trouwens, hij had ook andere redenen. Als er in die dozen zat wat hij vermoedde, dan zou hij zo de eerste zijn die ze kon inzien.

‘Ik vertrek meteen,’ zei hij. ‘Maar blijf niet op me wachten.’

Viv hing op en Nat ontdekte dat hij nog steeds in het donker zat en de muffe, stille lucht van al die boeken en boekenkasten inademde. Ook die leken ’s nachts te rusten als ledematen van een sla-

pende reus die zich ieder moment kon omdraaien en hem met het gewicht van hun kennis kon verpletteren. Nat geloofde dat al het materiaal hier niet alleen een fysiek gewicht had. Het had ook een spiritueel gewicht, een ademstoot van de zielen van hun makers. Niet dat hij in geesten geloofde. Het was meer een teken van hoe diep hij het materiaal in zijn geest liet doordringen.

Maar nu vroegen praktische zaken zijn aandacht. Hij zag nu al tegen de lange reis op. Minstens zes uur, wat betekende dat hij ergens moest stoppen voor een ontbijt en misschien zelfs wel voor een dutje. Goed dat hij hier al even was weggedommeld. Met een beetje geluk zou hij op tijd zijn voor de voor geleiding, hoewel hij zich ineens realiseerde dat Viv hem helemaal geen tijd of plaats had doorgegeven. Hij tastte als een blinde over zijn bureaublad en verzamelde zijn spullen. Toen trilde ineens zijn mobieltje weer. Viv met de logistieke gegevens, dacht hij.

‘Ja?’

‘Schrik niet.’

Een mannenstem, rustig en duidelijk, met een rare nagalm, alsof zijn woorden tegen een stapel boeken botsten.

‘Hoezo?’

‘Schrik niet. Ik ben op jouw verdieping, vlak bij de trap.’

Dus die man stond inderdaad tussen de boeken. Nat wilde van zijn stoel springen, maar welke kant moest hij op? Hij wist alleen dat die kerel pal in de buurt was.

‘Ben je een campusbewaker?’

‘Nee. Een vriend. Ik hoop tenminste dat je het zo zult zien.’

‘Ik ook.’

‘Kom. We moeten hier weg.’

Er klonk een metaalachtige klik toen de beller de verbinding verbrak, waardoor Nat diep in zijn stoel kroop. Aan de overkant van de ruimte ging er een klein lichtje branden dat een smalle, witte lichtstraal werd die het lange pad bescheen voor het op Nats rechterknie viel, waar het even heen en weer zwaaide.

‘Hiernaartoe,’ zei de man.

‘Wie ben je?’ vroeg Nat.

Hij zat weer eens in de rol van de vastzittende mijnwerker, alleen

wist hij nu niet wat hij van de reddende partij moest denken. Zijn stem klonk nog vast, maar hij werd bang. Hij dacht er even over om weg te rennen, omdat hij de gangen hier hoogstwaarschijnlijk beter kende dan zijn tegenstander. Maar zonder licht zou hij al snel struikelen of tegen een boekenkast knallen.

‘Buiten hebben we het over details.’

‘Misschien moet ik 911 bellen, misschien doet een campusbewaker buiten zijn ronde. Lijkt me niet handig als die ons uren na sluitingstijd uit een afgesloten deur ziet komen.’

‘Die doet het niet.’

‘Wat doet het niet?’

‘Je telefoon.’

Hij had gelijk. Nat had geen bereik. Wat dat betreft: hoe had hij sowieso gebeld kunnen worden? Op deze diepte deden gsm's het niet. De bibliotheekmensen waren blij dat dit een 'geen bereik'-zone voor mobieltjes was en hij had er maar zelden een horen rinkelen. Maar hoe waren die twee telefoontjes dan doorgekomen? En wat was er met zijn miraculeuze bereik gebeurd? Dit begon te lijken op een scène uit een van zijn boeken die hij een beetje te sensationeel had beschreven. Een of andere verdoemde held uit het verzet, door de Gestapo in een hoek gedreven. De angst beklemde zijn borstkas steeds meer en zijn stem werd ieler.

‘Wat is dit? Wat doe je?’

‘Sorry voor de geheimzinnigheid, maar we verspillen onze tijd. Ik zal het buiten uitleggen.’

Aangenomen dat ze daar aankwamen.

‘Ik moet nog even mijn spullen pakken.’

Nat tastte naar een pen en een papiertje terwijl hij uit zijn stoel opstond. Blindelings krabbelde hij: ‘1 uur 's nachts, 18-5-07, word ontvoerd.’

Degene die dit briefje zou vinden, zou weten wie het had achtergelaten, omdat Nat de studiecél had besproken. Toen kreeg hij nog een idee en legde zijn mobiel ernaast. ‘Laatste beller op mobiel is zijn nummer,’ krabbelde hij en hoopte dat hij niet over zijn vorige bericht schreef. Daarna nog een ps: ‘Waarschuw Karen Turnbull a.u.b.’ En zette haar nummer erbij. Zijn dochter. Waarschijnlijk de

enige persoon op deze aarde, behalve zijn afdelingshoofd, die bezorgd genoeg zou zijn om er werk van te maken. Een ontnuchterende conclusie als je op het punt stond om met een vreemdeling in het donker te verdwijnen, en veelzeggend over het leven dat hij had opgebouwd.

‘Waarom duurt het allemaal zo lang?’

‘Ik wil zeker weten dat ik niets vergeet.’

Dat was gedeeltelijk waar. Behalve dat briefje en zijn mobiel dacht Nat dat het belangrijk was dat hij absoluut niets vergat. Enerzijds omdat hem dat als onderzoeker in zijn bloed zat en anderzijds omdat hij het idee had dat hij hier voorlopig niet terug zou komen.

Nats begeleider trok hem alsof hij een bordercollie was door de duisternis heen: snel en dwingend. Hij kende alle achtergangetjes en afgelegen trappenhuizen. Of hij had gewoon geluk, of hij had de route zeer goed voorbereid en Nat durfde niet aan het waarom van de laatste mogelijkheid te denken.

Geen van beiden zei iets tot ze door een nooduitgang naar buiten liepen. Er ging geen alarm af en er gebeurde niets ongewoons. Het was een opluchting om buiten te zijn, het rook er naar pasgemaaid gras en voorjaarsbloemen. Nat keek op naar een dak van jonge eikenbladeren, terwijl het zweet op zijn rug afkoelde. Hij overwoog zijn kansen als hij zou weggrennen, toen zijn begeleider een ID tevoorschijn trok en zijn zaklantaarn erop richtte.

‘Neil Ford, FBI.’

‘Dat had je me wel wat eerder mogen vertellen.’

Nats schouders ontspanden zich en hij zag nu dat die vent eigenlijk nog een jongen was, een gretige nieuweling. Absurd hoe bedreigd je je kon voelen door alleen een stem.

‘Sorry. Protocol.’

‘Hebben jullie dan een protocol om mensen uit bibliotheken te ontvoeren?’

Neil keek snel rond alsof iemand in de bosjes hen zat af te luisteren.

‘Er waren verzachtende omstandigheden.’

‘Zoals?’

De agent schraapte zijn keel. ‘We moeten verder.’

‘Waarnaartoe? Wat is er allemaal aan de hand?’

‘U bent nodig voor een expertise, het is dringend. Vrijwillig,

maar we moeten wel weg. Het is in Blue Kettle Lake of zoiets, vijf uur van hier.'

'Eerder zes. Waarschijnlijk willen ze dat ik Gordon Wolfes dossiers bekijk.'

'Weet u het dan al?'

'Viv – Gordons vrouw – belde me vlak voordat jij belde. Hoe wist je waar ik was?'

'Uw dochter. Ze zei dat de bibliotheek uw tweede huis was. Soms uw eerste.'

Ai.

'Ik bedoel er niets mee, sir, maar ze klonk, nou, alsof ze er een paar ophad.'

'Einde van de examens. Begrijpelijk. Hoe heb je dat met mijn mobiel gedaan?'

'Sorry?'

'Het bereik laten blokkeren.'

'Dat heb ik niet gedaan. Het mijne viel ook weg.' Hij keek weer even rond. Hij werd zenuwachtig van iets. 'Normaal zou ik mijn naam direct hebben genoemd, maar ik wist niet of de lijn veilig was. Eerlijk gezegd wist ik niet eens zeker of we alleen waren.'

'En nu weet je dat zeker?'

'Ik ben tevreden.'

'Shit.'

'Wat?'

'Ik heb mijn mobiel op het bureau laten liggen. Met een briefje dat ik ontvoerd ben.'

'Daar gaan we voor zorgen.'

'Dat moeten jullie zeker, anders breekt de hel hier los. Het is een kleine campus. Slecht nieuws verspreidt zich snel. En zorg ervoor dat mijn dochter te horen krijgt dat alles in orde is met me.'

'Zoals ik al zei: daar wordt voor gezorgd. Ik moest u nog vertellen dat u voor uw werk zult worden betaald. Ongeacht uw prijs.'

'Ik heb geen prijs.'

'Bedenk er dan maar een. Denk groot – de overheid betaalt.'

'Goed idee. We gaan met jouw auto?'

'Moet.'

‘Protocol?’

Neil knikte.

‘Dan kan ik onderweg slapen. Hoe kom ik terug?’

‘Wij zorgen voor vervoer. U zult het wel prettig vinden om te horen dat het bureau exclusief voor u een auto heeft gehuurd voor de tijd dat u daar bent.’

‘Dat is inderdaad prettig. Klinkt alsof ze verwachten dat het een tijdje gaat duren.’

‘Hooguit een paar dagen. We kunnen langs uw huis rijden om wat spullen op te halen.’

‘Ik moet dit waarschijnlijk opnemen met mijn afdelingshoofd.’

‘Die heeft al toestemming gegeven.’

‘Jullie zijn grondig te werk gegaan.’

‘Uw naam stond boven aan onze lijst.’

‘Logisch. Ik was Gordons protegé.’

‘Was?’

‘Lang verhaal.’

Eigenlijk was het heel kort, maar Nat had nu geen zin om het voor de zoveelste keer te vertellen. Ooit was hij veel meer geweest dan een protegé. Was hij Gordon Wolfes gedoodverfde opvolger, jaren geleden door de grote man zelf aangewezen, toen Nat duidelijk zijn beste en veelbelovendste afgestudeerde assistent was.

Eerst was het een stilzwijgende overeenkomst, een natuurlijk proces. Vijf jaar lang gingen Gordon en hij samen naar congressen, schreven samen onderzoeksverslagen en artikelen voor de populaire tijdschriften. Langzaam ging hij door Gordon doorgeschoven toespraken en interviews overnemen. Het temperament van zijn beschermheer maakte dat niet makkelijk, maar Nat hield stug vol, grotendeels omdat het zulk verrekke leuk werk was. Deels spoorwerk, deels kennis en hij wilde altijd ontzettend graag het volgende spoor natrekken, ook als dat ten koste ging van zijn plichten als echtgenoot en vader.

Tien jaar geleden, op een middag dat het sneeuwde, had hij eindelijk het hoogst mogelijke vertrouwensniveau bereikt, toen Gordon hem apart nam in een kroeg in de buurt van de campus om hem te bekennen dat hij door meer werd gedreven dan alleen maar dorst naar kennis.

‘Geld, mijn beste,’ had Gordon wat aangeschoten gezegd. ‘Laten we eerlijk zijn: de swastika verkoopt goed. Is altijd zo geweest en zal altijd zo zijn. Niemand deed het precies zoals die klootzakken en iedereen wil nog steeds weten waarom. Verdomme, *ik* wil nog steeds weten waarom.’ Gordon moest schreeuwen om boven het geluid van een naburige tafel met studenten uit te komen, die lawaaierig discussieerden over *Simplicissimus*, het Duitse satirische tijdschrift van voor de oorlog. Of ging het over *The Simpsons*? Wightman was tenslotte niet van het Ivy League-niveau.

‘Blijf op die koers,’ liet Gordon weten, ‘en je hebt altijd een betalend publiek.’

Aan de ene kant was dit een desillusie, aan de andere kant een troost – hé, hier kon je van leven! Dus toostten Nat en de oude man om de deal te bezegelen op het moment dat een student ‘Dohl’ riep toen hij Homerus citeerde.

Niet lang hierna begon Nat felicitatie-e-mails te ontvangen; het bewijs dat Gordon het nieuws verspreidde. En zo was het bepaald: Nat zou op het gebied van Duitse verzetsbewegingen in oorlogstijd, hoe klein ook, de volgende grootste Amerikaanse universitaire autoriteit worden, wat Gordon de afgelopen dertig jaar was geweest.

Maar toen kwamen de moeilijkheden.

Persoonlijkheid was het grootste probleem. Gordon Wolfe was ijdel, prikkelbaar en scherp; een markant temperament om zijn zware bouw te compenseren. Hij werd onaangenamer als hij er een paar ophad, zoals Neil Ford zou zeggen, en helaas dacht Gordon dat drank een essentieel onderdeel was van het professoraat. Zijn dagelijkse dieet bestond uit wijn bij de lunch, bourbon voor het diner, brandy bij de haard en, als hij zich onrustig voelde, nog wat bourbon voor het naar bed gaan. Tegen de tijd dat hij zich realiseerde dat alcohol eigenlijk een soort rekwisiet was, net als zijn Dunhill-pijp, waren die even onafscheidelijk als zijn campuspak.

Maar op andere gebieden vulden de twee mannen elkaar perfect aan. Allebei konden ze zich wekenlang in hun werk begraven en allebei hadden ze een voorkeur voor onderzoek dat tot opzienbarende vondsten leidde – spullen van een Kurt Waldheim bijvoorbeeld

of gênante wetenswaardigheden over een of andere zogenaamde held – een saillant detail dat nu wat ironisch leek, na wat Gordon was overkomen.

Ook vonden ze allebei dat de schurken en niet de helden de drijvende kracht achter de geschiedenis waren en dus veel grondiger bestudeerd dienden te worden. Het populaire concept van de ‘Greatest Generation’ bijvoorbeeld vonden ze beiden bijzonder idioot, maar ingenieus verpakt. Zelfs de grootste zelfingenomen babyboomer zou ‘Great’ hebben geleken naast Hitler en Stalin.

Dus van iedere verzetsbeweging of mislukte moordpoging op Hitler wilden Gordon en Nat meer weten over de zwakke schakels dan over de sterke. Net als bij een gebouw dat instort: niemand verspilt tijd aan de delen die *niet* instortten. Ze vonden dat, als je maar diep genoeg ging spitten in het ontstaan van sommige grote bewegingen in de geschiedenis, je uiteindelijk stuitte op een persoonlijke afrekening, een verbroken romantische relatie of een of andere tegengewerkte ambitie.

Geen van beiden was tevreden met het bestuderen van een tijdperk dat alleen via perkament, grafzerken of ruïnes had overleefd. Zij hadden behoefte aan een geschiedenis die nog steeds sprak via mondelinge overdracht door mensen die erin geleefd hadden of, dan toch in elk geval via uitgetikte verhoren en via fragmenten van oude films. Nats idee van een perfecte middag was een interview in een rokerige *Bierkeller* met een oude soldaat, spion of diplomaat. Een ontmoeting met zo’n relikwie was als het tegenkomen van een statige oude esdoorn waardoor het sap van de herinnering had gestroomd, dat zich had verzameld en nu op het punt van uitbarsten stond. Tap het op de goede plek af en je krijgt alles. Hij was zichzelf de historische versie van een suikerboer in het sneeuwrijke Vermont gaan vinden – met een emmer in de hand en oorflappen naar beneden tegen de kou van de onkunde tapte hij de oude giganten stuk voor stuk af voordat de laatste verdorde en omviel. En waren er betere onderwerpen dan de Duitsers, die zelf geobsedeerd waren door het verleden?

Vroeger trok Nats harde werken de goede soorten bekendheid aan. Er kwamen steeds meer uitnodigingen voor lezingen. Hij

kreeg eretitels. Er kwam een boekcontract. Maar de enige collega die niet onder de indruk was, was Gordon Wolfe. Het was één ding om een opvolger aan te wijzen. Maar het was heel iets anders om al voorbijgestreefd te worden als je nog op de troon zat, zeker als je oudste kameraden je blijven vertellen wat voor een charmante, intelligente, inzichtrijke en onvermoeibare *graver* deze bescheiden jonge Nat Turnbull was.

En toen publiceerde Nat zijn eerste boek, *Dietrich Bonhoeffer and the Knights of Conscience*, een doorwrocht wetenschappelijk werk dat een netwerk van Berlijnse verzetsfiguren bestudeerde en zich, heel typerend, focuste op hun neergang. Het boek trok niet veel lezers, maar de recensies waren jubelend. Al snel hierna merkte Nat dat Gordon opmerkelijk koel tegen hem deed, maar ze ploeterden verder.

Drie jaar later vierde Nat de publicatie van zijn tweede boek, *The Gentleman Underground*. Ook dit ging over de ten dode opgeschreven verzetsbeweging, maar door zijn bredere perspectief en meer gangbare stijl was het voor een groter publiek toegankelijk.

Gordon was opvallend afwezig op deze viering. Pijnlijk, maar niet onoverkomelijk. Tot Nat het zomernummer van de *Central European Historical Quarterly* in zijn postvakje op Wightman vond. Zijn boek was het onderwerp van de belangrijkste recensie. De recensent was Gordon Wolfe. Nat kende de eerste paragraaf nog steeds uit zijn hoofd.

‘*The Gentleman Underground*,’ zo schreef Gordon, ‘wordt gekenmerkt door misleidende logica, slecht onderzoek en leunt zwaar op slimme zinswendingen. Wellicht verblind door het bereiken van een breder publiek als schrijver van “populaire geschiedenis”, heeft dr. Turnbull de basiswaarden van zijn beroep uit het oog verloren. Of misschien is hij een van die cynische types die geloven dat hij, omdat de swastika verkoopt, zelf een halfbakken poging kan verkopen als serieuze wetenschap.’

Elders werd het boek veel vriendelijker ontvangen, maar niets kon de vernedering van Gordons openbare afkeuring doen vergeten. Iedereen binnen zijn vakgebied begreep de boodschap: de koning had zijn opvolger in de wieg vermoord.

In de vijf jaar daarna had Nat nooit meer zijn vuur of zijn evenwicht teruggekregen. Hij wierp zichzelf steeds fanatieker op het onderzoek, maar dan meer zoals een alcoholicus zich op een feestje werpt: drinken om te vergeten. Hij begon niet meer aan uitdagende projecten en in zijn bedrukte stemming genoot hij van de veiligheid van zijn baan en van de dagelijkse academische flauwe kost op bekrompen kletscolleges en congressen.

Zijn persoonlijk leven verliep net zo ongeïnspireerd. Met al een mislukt huwelijk achter de rug stortte hij zich in makkelijke relaties met gelijkgestemde uitgebluste types, relaties die niet door ruzies eindigden, maar door een gebrek aan interesse. De afspraak die hij vanavond had afgezegd was daar een goed voorbeeld van. Ze was slim en aantrekkelijk, een professor in de economie. Nat had afgezegd onder het mom van een wetenschappelijke deadline, maar realiseerde zich nu dat hij gewoon geen zin had gehad over Jonn Maynard Keynes te discussiëren om een uitnodiging te verdienen met haar mee naar huis te mogen.

De enige recente positieve ontwikkeling was dat hij weer op goede voet stond met zijn dochter Karen, nu die op Wightman studeerde. Ze spraken elkaar bijna dagelijks en hun contact had inmiddels het punt bereikt dat ze tijdens de zomer zijn logeerkamer gebruikte. Met de zegen van haar moeder.

Aan de andere kant hadden Gordon en hij elkaar maar een keer of vier gesproken sinds de grote breuk. Die gesprekken waren altijd telefonisch en altijd na middernacht – waarbij Gordon verre van nuchter was. De eerste twee telefoontjes waren begonnen als een weifelend excuus dat uitmondde in verwijtend geschreeuw. De derde keer raaskalde hij over de goede oude tijd, vertelde de ene anekdote na de andere, terwijl Nat in bed lag met aan één oor de hoorn en aan het andere de neus van een promovendus met eindeloze benen. Half wakker en half slapend had Nat op de uitsmijter gewacht, die nooit was gekomen.

Ondertussen ontmoette hij van tijd tot tijd Viv in de stad, meestal bij de biologische groenteboer. Ze stond altijd in een uithoek van de winkel op hem te wachten, alsof het een operatie was die ze dagenlang had voorbereid – de winkel verkennen, verschui-

len achter de omega-3-eieren en Nat verdekt opwachten bij de meergranenbakkerij. Ze kwam hem altijd tegemoet met het sympathieke gezicht van een lieve tante op een begrafenis en babbelde net zo lang door tot hij haar onderbrak.

‘Maak je niet druk,’ zei ze altijd. ‘Hij draait wel weer bij.’

Hun laatste gesprek was een paar weken geleden geweest, toen ze bijna haar ongelijk had moeten toegeven en ze voor het eerst Gordons gedrag had proberen uit te leggen.

‘Ik weet dat het een cliché is, Nat. Maar ik heb altijd de oorlog de schuld gegeven van hoe hij is geworden.’

‘De oorlog?’

‘De Gordon die ik van voor de oorlog ken, zou nooit die recensie hebben geschreven. En had jou nooit zo lang van zich vervreemd. Wat het zo moeilijk maakt om te begrijpen, is dat hij jou als zijn zoon ziet.’

Een andere klant pakte voor hem langs een tas. Het was vervelend om dit gesprek te voeren naast een bak met bagels. Nat wilde weglopen, maar Viv ging gewoon verder.

‘Gordon loopt langs de afgrond, naar waar jij aan de andere kant staat, maar hij durft niet te springen. Om die reden hebben we ook geen kinderen, Nat. Hij durfde de sprong niet te wagen. En daar geef ik de oorlog de schuld van.’

Een paar dagen later pleegde Gordon zijn laatste nachtelijke telefoontje, een van zelfmedelijden doorspekte scheldkanonnade tegen de geschiedenisafdeling en ‘al onze vijanden’, wie dat dan ook mochten zijn. Maar, alsof hij zich Vivs goede raad herinnerde, eindigde hij met verzoenende woorden, voorspelde dat er grote dingen stonden te gebeuren als Nat hem nog iets langer kon verdragen.

‘Erfenis’, was het woord dat Gordon bleef smiespelen, in de zin van ‘een erfenis van mij aan jou, die alles goed zal maken’. Het was interessant genoeg voor Nat om de dagen daarop zijn oren wijd open te houden voor het instituutsgeroddel of voor een hint dat de oude knakker iets nieuws had ontdekt – of iets ouds, wat waarschijnlijker was. Na verloop van tijd verdween die hoop. En toen verscheen dat krantenverhaal, dat Vivs theorie ondermijnde dat Gordon door de oorlog was getraumatiseerd. De man had nooit

onder vuur gelegen. Misschien was hij gewoon een knorrig oude klootzak. Soms lag het zo eenvoudig en die mogelijkheid lag nog meer voor de hand nu Gordon betrapt was met een partij gestolen dossiers. Of dit de ‘erfenis’ was, waarover hij toen smiespelde, zou Nat gauw genoeg weten.

‘En wat zijn precies die dossiers waar ze me naar willen laten kijken?’ vroeg hij onderweg aan Neil. ‘Viv leek er niet veel meer over te weten dan dat het een stel oude dozen waren.’

De agent keek hem even aan. In de groene glans van het dash-boarddisplay leek hij een schimmige jonge trol die een schat onder de brug had verstopt.

‘Ik ben niet in de positie om dat te vertellen.’

‘O, schiet op, zeg. Ik zie ze over een paar uur.’

‘*Special agent* Clark Holland zal u inlichten. Hij is mijn baas.’

Nat zuchtte en ging tegen het portier hangen om naar de lan- taarnpalen langs de weg te kijken. Hij doezelde net weg toen Neil een vraag stelde.

‘Hoe oud bent u, sir?’

‘Negenendertig.’

‘Mijn broer is ook negenendertig. Gevaarlijke leeftijd.’

‘Kan.’

‘Waar staat de “E” voor?’

Hoewel iedereen hem Nat noemde, stond in het telefoonboek en op zijn deur: dr. E. Nathaniël Turnbull.

“Emerson”. Van Ralph Waldo. Hij was een unitariër uit New England, net als mijn moeder.’

Waar, maar niet helemaal. Het hele verhaal was dat zijn moeder de naam prachtig vond toen ze die op de televisie in de verloskamer zag staan. Misschien vond ze de naam destijds betrouwbaar en dapper klinken. Of misschien was ze in de war met Zenith, wiens slo- gan toentertijd was: ‘De kwaliteit gaat voor de naam uit’ – een geruststellende gedachte als je lag te bevallen.

Niet dat zijn genen superkwaliteit boden. Zijn vader was leraar wiskunde op een middelbare school en honkbalcoach, opgegroeid in Noord-Virginia bij baptisten uit het Zuiden – godzijdank niet de voetwassende variant. Zijn moeder gaf ook les – huishoudkun-

de, zoals het destijds heette – voor ze vier kinderen kreeg in een buitenwijk van Philadelphia.

Nat had een jongere broer en twee oudere zussen. Als kind maakten ze ruzie over de spelregels van Monopoly, het laatste stuk taart en allerlei territoriale rechten op zitplaatsen, achterbanken van auto's en de afstandsbediening van de televisie. Om te bewijzen dat ze geen kind meer waren, maakten ze later ruzie over de grafredes voor hun ouders en hun aardse bezittingen. Op de een of andere manier belandden zijn broer en zussen alle drie in Orange County, California, waar ze ook weer alle drie een elektronicazaak hadden. En alle drie woonden ze vlak bij de snelweg, en voor zover Nat wist, verkochten ze alle drie Emersons en Zeniths. Ze waren alle drie overtuigde Republikeinen en hij had bijna nooit contact met ze.

‘Vindt u het prettig op Wightman?’ vroeg Neil.

‘Waarom niet? Het is klein en onopvallend. Een mooie campus in een mooi stadje in het mooiste deel van Pennsylvania.’

‘Het basketbalteam is behoorlijk goed.’

‘Als je kaarten kunt krijgen. Het probleem is dat stad en universiteit basketbal meer waarderen dan kennis, maar ik neem aan dat je niet alles kunt hebben als je 42.000 dollar per jaar verdient.’

‘Wauw. Zoveel?’

‘Met vijf procent extra als bonus.’

‘Behandelen ze u goed?’

‘Niet slecht. Als je eenmaal bent ingelijfd, laten ze je vooral met rust.’

‘Nou, u ziet er in ieder geval wel uit als een professor.’

Nat glimlachte. Hij wist niet zeker of dat een compliment was, maar nam aan dat het klopte, zeker voor zijn generatie academici. Geen pijp en geen tweedpakken. Zijn garderobe was die van de typische verstrooide professor – gerafelde kaki broek, ongepoetste oxfords en een vormeloos jasje. Hij reed in een twaalf jaar oude Jetta met roestplekken op de portieren. De boekenplanken in zijn kleine huis, die van muur tot muur liepen, bogen door van de nieuwste boeken en tijdschriften op zijn werkgebied, hoewel de meeste dingen in zijn koelkast als historische relikwieën konden worden beschouwd.

Hij had iets ruigs over zich – dik zandkleurig haar, scherpe kaaklijn – en hij was vaak genoeg buiten om een kleur op zijn wangen te hebben. Maar het meest intrigerende aan hem was dat hij een beetje loenste, wat hem niet alleen een onderzoekende blik, maar ook iets intens gaf. Sommige vrouwen vonden hem een uitdaging – ‘Deze is moeilijk, maar mogelijk de moeite waard’, en dachten dat hij naar iets op zoek was, mogelijk naar hen, maar kwamen veel te laat tot de ontdekking dat hij alleen maar op zoek was naar een stuk papier uit 1938.

Aan de andere kant dachten mannen vaak door zijn uiterlijk dat hij iets van plan was. Misschien bleef Neil Ford daarom zo dicht in de buurt.

Zodra ze op de snelweg waren, viel Nat in slaap op het geluid van de banden en het langssuizen van voorbijrijdende voertuigen. Hij werd pas wakker toen de auto bij een wegrestaurant stopte dat vierentwintig uur per dag open was. Doordat het zo rustig was op de weg, bleek duidelijk dat het behoorlijk laat was.

‘Hoe laat is het?’ kraste hij.

‘Vier uur. Ik heb koffie nodig.’

‘Zal ik rijden?’

‘Mag niet. Is proto...’

‘Ik begrijp het.’

De koffie rook naar heet piepschuim, maar deed bij allebei zijn werk.

‘Dus u kent zijn vrouw goed?’ vroeg Neil.

‘Viv? Behoorlijk goed. Ze was altijd aardig tegen me.’

‘Special agent Holland zei dat ze hadden gedronken. Veel.’

‘Dat drinken ligt niet aan Viv. Ze moet wel, om Gordon bij te houden.’

En dat was al jaren zo. Of Viv speelde mee, of ze zag ’s avonds haar man achter steeds meer glazen verdwijnen. Door de week liet hij haar ver achter zich, maar in het weekend hield ze hem behoorlijk bij. Nat had het altijd hoogst ongemakkelijk gevonden als hij het zag gebeuren en tijdens eerdere bezoeken aan Blue Kettle Lake dronk hij niet meer dan twee biertjes en ging liever vroeg naar bed dan hun beider dronkenschap te moeten meemaken.

‘Nou, naar wat ik over de arrestatie heb gehoord, was ze behoorlijk pissig.’

‘Zou jij dat niet zijn, dan? Ze zei dat die dossiers daar waren neergelegd.’

‘Daar weet ik niets van.’

‘Hoe zijn jullie er trouwens bij betrokken geraakt?’

‘Via de plaatselijke politie. Die kreeg een tip.’

‘Anoniem?’

‘Dat zei ik. Een tip. Ze gingen naar het huis, zagen door het raam de dozen staan, vonden een sleutel onder de mat en liepen naar binnen.’

‘Geen huiszoekingsbevel? Klinkt dubieus.’

‘Niet als er gegronde reden is. En ook niet als de beste vriend van de politie de plaatselijke rechter is. Eigenaardig juridisch systeem hebben ze buiten de grenzen van New York. Stadsrechters die alle macht van de wereld hebben. Volgens mij is deze niet eens afgestudeerd en is die agent zijn zakenpartner. Holland zei dat ze samen een benzinstation hadden en dat het gerechtsgebouw vroeger een garage was.’

‘Hoe wisten ze dat ze jullie moesten bellen?’

‘Ik denk dat het vrij duidelijk was dat het geen normale lading papier was. Maar goed, wat ze er ook over dachten, het was en bleef papier.’

Hij sprak als een ware bureaucraat voor wie iedere stapel documenten een bron van hoofdpijn was die gesorteerd en gerubriceerd moest worden. In Nats werk was het de droom der dromen, de ongekende verrukking, zeker op die zeldzame momenten dat het je kon maken of breken – als materie en antimaterie – als je zoiets tegenkwam. Nats vingers jeukten.

‘En staan die dozen nog steeds in hun huis?’

‘Dat leek voor het moment de veiligste plek. We bewaken het vierentwintig uur per dag.’

‘Geen wonder dat Viv razend is. Een huis vol agenten en haar man in de cel. Ik neem aan dat we eerst daarnaartoe gaan?’

‘Dat is wel de bedoeling.’

Een uur later reden ze de snelweg af. Nat draaide zijn raampje

naar beneden, zodat de koude nachtlucht naar binnen kon, en ze begonnen aan de lange rit naar de Adirondacks. De weg was letterlijk leeg en de bossen sloten hen in. Af en toe beschenen hun koplampen de glimmende ogen van een dier dat op jacht was.

Nat vroeg zich af wat er allemaal zou gaan gebeuren. Mogelijk behoorlijk heftig vuurwerk zodra Viv beseftte dat hij voor de tegenpartij werkte. Maar er wachtten hem ook herinneringen en veel daarvan waren goede. Het zomerhuis van de Wolfes was comfortabel en mooi, de omgeving vredig. Voor Nat het tastbare bewijs dat een levenslang bestaan als academicus niet hoefde te betekenen dat je na je pensionering berooid achterbleef. Maar hij was niet de enige die zich afvroeg waar Gordon die twintig are grond eromheen van had betaald. Op het instituut werd gefluisterd dat Vivs familie dat had opgehoest. Of misschien waren Gordons boekcontracten beter dan gedacht. Die van Nat helaas niet. Zijn twee boeken waren al uit de handel genomen.

Vele zomers hadden Gordon en hij samengewerkt, hadden ze wetenschappelijke problemen doorgenomen tijdens trek- en vistochten. Ondanks zijn manke been was de oude man – als hij de geest kreeg – een buitenmens, in zijn leren vliegeniersjack.

Het beste deel kwam altijd als ze weer in het huis waren. Nat plofte op de leren bank en genoot van de geur van het houtvuur en gegrilde forel. En na het eten fungeerde Viv als gespreksleider, terwijl Gordon en hij discussieerden. Tot de drankjes niet meer op tafel pasten. Altijd die drank.

Vervolgens dacht hij aan die oude dozen, die als een orakel opdoemden en slechts op het juiste commando wachtten om hun geheimen prijs te geven. Hij vroeg zich af of hij ze zou mogen bekijken zonder dat Neil of iemand anders over zijn schouder meekiek. Misschien mocht hij kopieën maken. Voor de zekerheid had hij zijn camera en driepoot meegenomen.

Nat viel weer in slaap en werd deze keer door de zon gewekt. Ze waren er bijna, reden door stadjes met namen die deden denken aan landhuizen en indiaanse opperhoofden – Green Glen, Naugatuck Falls, Wopowog. Afgesloten toeristenhuisjes die naast ont-dooiende meren waren gekwakt en op de zomer wachtten.

‘Uw huurauto staat bij het huis geparkeerd,’ vertelde Neil. ‘Hier zijn de sleuteltjes.’

Toen ze het grindpad op draaiden dat naar de voordeur van Gordons huis leidde, leende Nat de mobiel van Neil.

‘Viv? Ik heb je toch niet wakker gebeld? Ik sta voor de deur.’

‘Godzijdank. Je bent er. Ze hebben me ingesloten. Ik ga koffie zetten.’

Dus ze hadden haar nog niets verteld over zijn deal met de FBI. Arme Viv.

‘Klinkt goed. Tot zo.’

Hij klapte de mobiel dicht en bereidde zich op het ergste voor.

ISBN 978 90 414 0980 5

© 2009 Dan Fesperman

© 2010 Nederlandse vertaling Ambo|Anthos *uitgevers*,

Amsterdam en Ed van Eeden

Oorspronkelijke titel *The Arms Maker of Berlin*

Oorspronkelijke uitgever Hodder & Stoughton

Omslagontwerp Studio Jan de Boer

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers n.v., Wommelgem